

Informationsmöte med kommuner berörda av upphandling 2023 - 20191217

Upphandling, förstudier, skoltrafik

Agenda

- Inledning
- Upphandling och förstudier
- Skoltrafik
- Kaffe
- Fortsättning skoltrafik
- Frågor

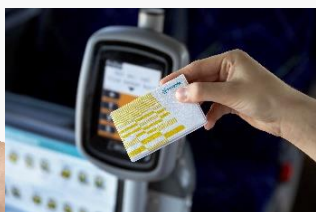
Syfte

- Informera kommuner berörda av trafikupphandling 2023 om Västtrafiks arbete med upphandling, förstudier och skoltrafik.
- *Trafik 2023*
 - Dalsland
 - Kungälv (skoltrafik)
 - Stenungsund
 - Göteborg – Hisingen och svart express

Upphandling på Västtrafik

Vad upphandlar Västtrafik?

Policy för inköp och upphandling

Det övergripande inköpsmålet för såväl Västtrafik som övriga delar av Västra Götalands Regionen är ett effektivt och hållbart nyttjande av resurser vid varje inköp. Det uppnås genom att alla inköp och upphandlingar:

- sker enligt gällande lagstiftning
- främjar ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet
- stödjer genomförandet av Västra Götalandsregionens trafikförsörjningsprogram
- stödjer Västtrafiks affärsplan samt övriga måldokument och strategier
- vid avrop av varor och tjänster från ramavtal ska avtalstrohet tillämpas
- följer etiska regler

Allmän trafikplikt

Lag (2010:1065) om kollektivtrafik

Oavsett om beslut träffats om allmän trafikplikt och avtal träffats om allmän trafik så står det trafikföretag fritt att genom anmälan till Regional Kollektivtrafikmyndigheten etablera kommersiell trafik inom eller genom samma område.

All kollektivtrafik är kommersiell

Beslut om allmän trafikplikt

I samband med att avtal löper ut:

Ett beslut om allmän trafikplikt kan inte vara vilande.

Allmän trafikplikt kan beslutas för olika delar av trafiken, förutom för ett stråk eller sträcka även för del av dygn eller del av vecka.

Beslut måste tas innan tilldelning av avtal men helst innan upphandlingsdokument publiceras.

Anmälan om kommersiell trafik

- Anmälan om kommersiell trafik ska göras till den regionala kollektivtrafikmyndigheten och vara myndigheten tillhanda senast 21 dagar innan kollektivtrafiken startar
- Anmälan om att kommersiell kollektivtrafik ska upphöra ska vara den regionala kollektivtrafikmyndigheten tillhanda senast 21 dagar innan trafiken upphör

Avtalsformer i trafikavtal

Egenskaper för olika avtalsformer

	Produktionsavtal	Incitamentsavtal	Koncessionsavtal	Kommersiell trafik
Trafikföretagets intäkter – kommersiella villkor	Utförd trafik Visst incitament Bonus Viten	Utförd trafik Påtagligt incitament Bonus Viten Kvalitetsbrist	Resenär Viss ersättning	Resenär
	Indexering	Indexering	Viss indexering	Biljettpris
Prissättning mot kund	Beställare	Beställare	Trafikföretag - samverkan	Trafikföretag – biljettgiltighet
Tidtabell	Beställare	Trafikföretag förslag Beställare beslut	Samverkan	Trafikföretag
Varumärke	Beställare	Beställare	Samverkan	Trafikföretag
Trafikföretag affärsrisk	Ringa	Måttlig	Stor	Mycket stor
Beställarens påverkansgrad	Mycket stor	Stor	Måttlig	Ingen (ringa)

Avtalsformer i Sverige

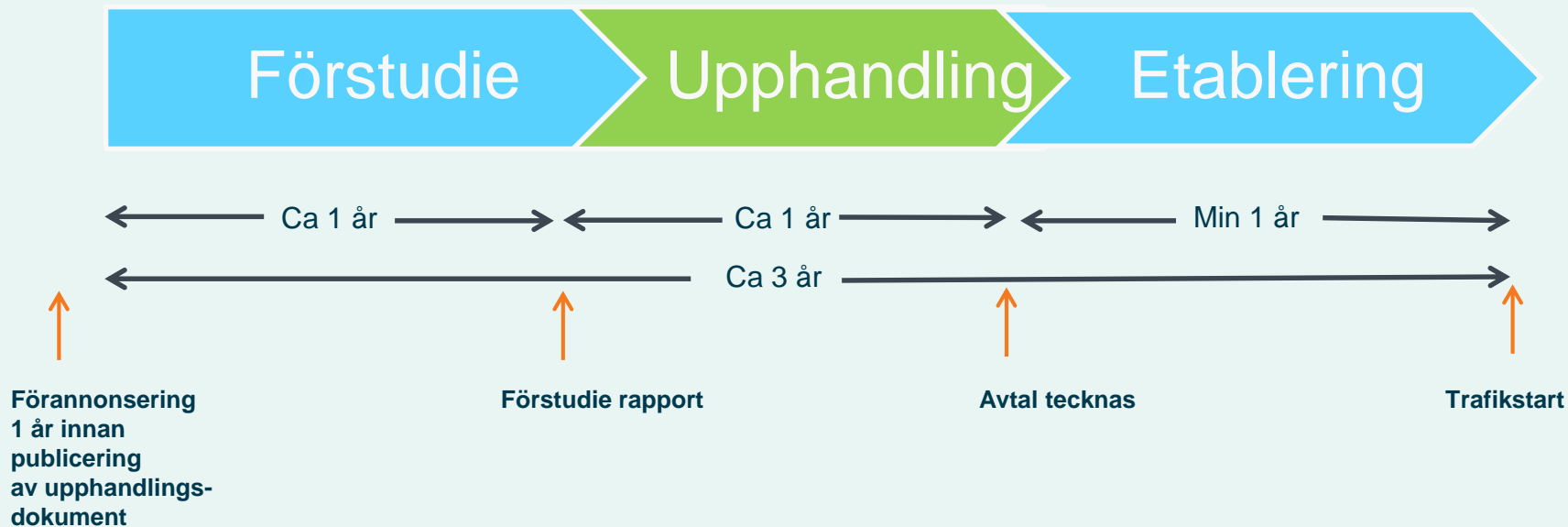
Upphandlad busstrafik:

- 30 % produktionsavtal utan incitament
- 50 % produktionsavtal med incitament
- 20 % incitamentsavtal
- <1 % tjänstekoncessionsavtal

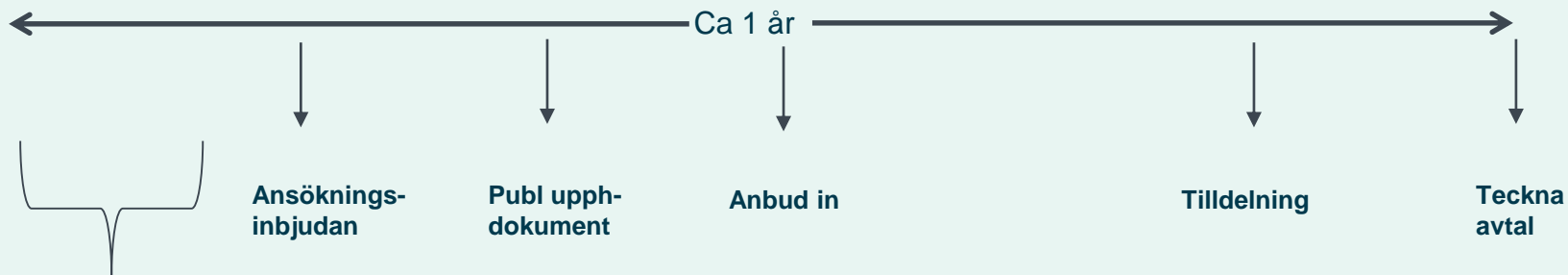
Något högre grad av incitament och koncessioner inom tågtrafik

Upphandlingsprocess

Trafikupphandling tidsaxel

Upphandlingsprocessen

- Utredningar
- Samråd inför upphandling (trafik)
- Ta fram upphandlingsdokument
- Intern förankring
- Ev. styrelsebeslut
- mm

Aktuellt inom upphandling

Trafikavtal tecknade under 2019

- Tranemo/Svenljunga
- Mark
- Bollebygd
- Ulricehamn
- Öckerö

Nyss avslutade trafikupphandlingar

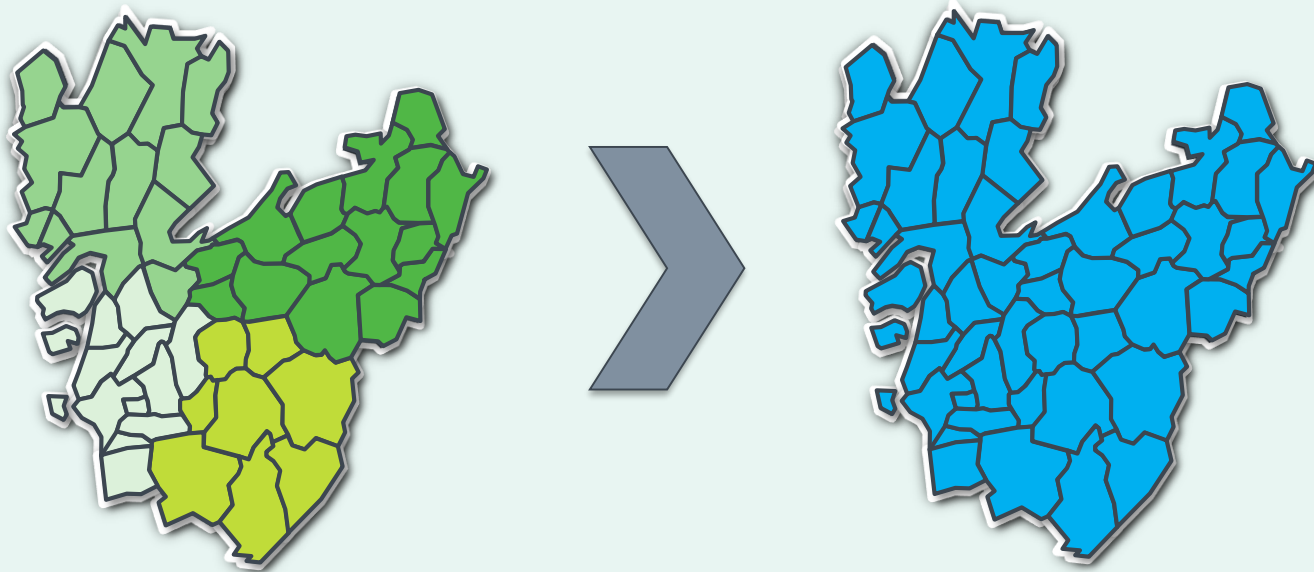
	Avtalsstart	Årlig drift MSEK/år	Antal fordon tursatta
<i>Busstrafik</i>			
Göteborg Väster	Dec 2020	520	140
Mölndal, Rosa Express	Dec 2020	130	44
Partille, Gul Express	Dec 2020	170	60
Blå Express, Ösnabben	Dec 2020	80	32
Öckerö	Dec 2020	35	14
Grön Express	Juni 2021	115	41
Linje 100	Dec 2020	70	22
Flexlinjetrafik Göteborg & Mölndal	Mars 2020	40	42
<i>Tågtrafik</i>			
Vänertåg	Dec 2020	35	4
<i>Anropstyrd trafik</i>			
Serviceresor	Juni 2019	100	107

Förstudie inför upphandling

Förstudier inför trafikupphandling pågående

	Avtalsstart	Årlig drift MSEK/år	Antal fordon tursatta
<i>Busstrafik</i>			
Härryda 2011	Juni 2021	45	16
Härryda	Juni 2021	15	6
Vårgårda	Juni 2021	25	12
Extratrafik vid störning	Dec 2021	100	35
Tvåstad	Dec 2022	150	51
Göta Älvdalen	Dec 2022	60	25
Göteborg centrum	Juni 2022	180	55
Göteborg Nordost	Juni 2022	110	30
Orust skoltrafik	Juni 2022	20	17
<i>Båttrafik</i>			
Koster	Juni 2021	25	4

Bakgrund

Hur arbetar vi

- Styrgrupp och arbetsgrupp
- Tvärfunktionell sammansättning
- Faktainsamling → Sammanställning → Upphandlingsdokument
- Stora vinster i arbetssättet

Skoltrafik genom Västtrafik

Västtrafiks uppdrag

Västtrafiks uppdrag

- Skatteväxlingsavtalet
 - *Regionen och Kommuner är överens om att verka för att underlätta samordning av skolskjuts med allmän kollektivtrafik i syfte att skapa kostnadseffektiva lösningar och fler resmöjligheter för regionens invånare.*
- Trafikförsörjningsprogrammet 2017-2020:
 - *Det finns potential att öka servicenivån på landsbygd ytterligare genom samordning med skolskjutsar. De utredningar som gjorts visar att det inte finns en lösning som passar alla kommuner. Samordningen bör därför ske genom samråd mellan Västtrafik och respektive kommun utifrån geografiska och demografiska förutsättningar, inför upphandlingar, där både kommunen och Västtrafik strävar efter bästa möjliga totallösning för invånarna.*

Utdrag ur avtal:

6.1 *Skolskjutsar och färdtjänst*
Skolskjutsar är ett kommunalt ansvar enligt vad som följer av skollagen. Kommunerna ansvarar för färdtjänst enligt lag (1997:736) om färdtjänst. Om inget annat överenskomms anordnar Kommun själv sådan trafik.

6.1.1 Regionen och Kommunerna är överens om att verka för att underlätta samordning av skolskjuts och färdtjänst med allmän kollektivtrafik i syfte att skapa kostnadseffektiva lösningar och fler resmöjligheter för länets invånare.

För att upprätthålla och vidareutveckla samordningen, samt nyttja den upphandlingskompetens som Regionen besitter kan Kommun välja att enligt särskild överenskommelse med Regionen gällande skolskjuts/skolresor:

- uppdra till Regionen att upphandla skolskjuts och samordna denna, varvid Kommun har beslutanderätten över trafikens omfattning och utformning samt faktureras för tjänstens kostnader, och/eller
- låta skolelever åka med den allmänna linjetrafiken på periodladdning (skolkort) som köps av Kommunen enligt ett av Regionen fastställt pris, varvid Regionen har beslutanderätten över trafikens omfattning och utformning.

Ovanstående alternativ kan kombineras inom samma kommun.

6.1.3 För särfaktureringsmodell av skolresor och färdtjänstresor inom anropstyrd trafik gäller särskild finansieringsmodell mellan anslutna Kommuner och Regionen. Finansieringsmodellen regleras ej i detta avtal.

För särfaktureringsmodell av skolskjutslinjer och färdtjänstlinjer ska nettokostad tillämpas.

Vad innebär samordning?

- Möjlighet att öka servicenivån på landsbygd genom att ge allmänresenärer möjlighet att resa med skollinjer.
- Minskad miljöpåverkan eftersom samordning innebär att vi slipper dubbelköra (skolskjuts och allmänna linjer som kör parallellt).
- Viss möjlighet till samhällsekonomisk vinst genom att samutnyttja fordon, förare, depåer osv.
- När skoltrafik och linjetrafik samordnas i ett avtal underlättas semesterplaneringen genom bättre förartillgång.

Olika typer av skoltrafik

1. **Kommunen upphandlar själva stängd skolskjuts** Trafiken är inrättad för elever och endast öppen för elever.
2. **Västtrafik upphandlar stängd skolskjuts på kommunens uppdrag.** Trafiken är inrättad för elever och endast öppen för elever.
3. **Västtrafik upphandlar öppen skollinjetrafik på kommunens uppdrag.** Trafiken är inrättad för elever och därför anpassad efter skolans behov men linjen är även öppen för allmänheten. Eleverna har skolkort. Västtrafiks allmänna resevillkor gäller.
4. **Kommunen tillhandahåller skolkort som elever använder i det ordinarie linjenätet.** Västtrafiks allmänna resevillkor gäller.

Skolskjuts - stängd skoltrafik

Skolskjuts (Stängd skoltrafik)

- Skolskjuts (stängd skoltrafik) är inrättad för elever och endast öppen för elever.
- Innebär följande:
 - Ingen allmänresenär kan åka med.
 - Skolskjuts är trafik som helt ska anpassas för skolans behov
 - Trafiken påverkar inte möjlighet till t.ex. Närtrafik.

Ekonomisk reglering

Västtrafik agerar mellanhand och fakturerar kommunerna för arbetet med förstudie och upphandling enligt självkostnadspris. Offert tas fram i varje enskilt fall.

Trafiken faktureras sedan enligt följande:

- Årlig administrationskostnad (fast kostnad på 75 000 kr)
- Direkta trafik kostnader (justeras årligen utifrån ett index och efter utfall) baserat på:
 - Uppdragskilometer och uppdragstimmar

Samverkan

- Vid skolskjuts krävs tät dialog mellan trafikföretag och kommun för leveransuppföljning och planering av trafiken.
- Kommunen är ansvariga för att trafikbolaget får rätt planeringsförutsättningar inför varje nytt trafikår.
- Västtrafik behöver vara kontinuerligt informerade om dialogen mellan trafikföretag och kommun. Eventuella förändringar av trafiken behöver alltid kommuniceras till Västtrafik för att korrekta beställningar och ekonomisk regleringar ska kunna göras.

Fordon för skoltrafik – skolskjuts med buss

Skolbuss

Stängd för allmänheten

Krav på fordonen ställs tillsammans med kommunen under förstudiearbetet, men måste följa lägsta standard.

Inga krav på:

- Låggolv eller tillgänglighet
- Västtrafikdesign
- Betal eller realtidssystem

Fordonskrav

Lagkrav (exempel)

- Alkolås
- 3-punkts bälten på samtliga sittplatser
- Statisk upplysning om säkerhetsbälten
- Backkamera, extra backlampor och audiell backvarningssignal
- Brandsläckare och Förbandslåda med tillhörande upplysningsinformation
- Brandsläckningssystem i motorrum
- Dörrbromsar
- Skolskyltar

Miljökrav – ställs under förstudiearbetet

Ålderskrav och fordonsreserv – ställs under förstudiearbetet

Rekommendationer (exempel)

- Handsfreefunktion för mobil kommunikation på förarplats
- FordonsnummERMärkning
- Digital frontskylt för bussnummervisning med styrenhet hos förare
- Invändiga högtalare och förarmicrofon

Miljökrav basnivå (rek.)

- Euro 5 motorer eller bättre
- Förnyelsebart drivmedel som uppfyller hållbarhetskriterierna

Ålderskrav och fordonsreserv (rek.)

- Maxålder 13,0 år
- Inget krav på medelålder
- Krav på minst 10% fordonsreserv

Kommunens påverkansmöjlighet

- Kommunen bestämmer över trafikering och trafikeringsvolym. Det finns möjlighet att göra relativt snabba förändringar under läsåret.
 - Handlar om hur snabbt trafikföretaget kan ställa om till ändringar utifrån arbetslagstiftning osv. Påverkas scheman osv? Behövs ny buss?
 - Vid samordning med allmän kollektivtrafik kan önskemål om ändringar dock påverkas av annan trafik, vilket kan innebära mindre flexibilitet.
- Kommunen kan välja att merutnyttja fordonen för transporter till t.ex. andra skolaktiviteter. Enligt förarnas kollektivavtal ska föraren få betalt för 3 timmar även om arbetsinsatsen är kortare vilket innebär att merkostnaden kan påverkas beroende på när detta merutnyttjande görs på dygnet.
- Kommunen kan ställa tilläggskrav utöver basnivån på exempelvis fordon och miljö.
- Kommunen bestämmer vilka elever som får åka med och kommunen har möjlighet att garantera sittplats för alla elever.

Skollinje - öppen skoltrafik

Skollinje

- Skollinje (öppen skoltrafik) är inrättad för elever och därför anpassad efter skolans behov men linjen är även öppen för allmänheten.
- Innebär följande
 - Tider anpassas utifrån skolorna och eleverna
 - Eftersom linjerna är öppna för allmänheten finns viss begränsning i hur ofta trafiken kan anpassas, vilket innebär att
 - Ändringar i linjesträckning endast bör göras vid ett mindre antal tillfällen per år, vid tidtabellsskiften.
 - Kommunen kan under viss period behöva lösa exempelvis nyinflyttade barns behov av skolskjuts genom skoltaxi.
 - Västtrafiks allmänna resevillkor gäller
 - Västtrafiks krav om bl a fordon (gällande t ex miljö och tillgänglighet), information, biljettsystem m m gäller.
 - Eleverna behöver skolkort.
 - Trafiken blir sökbar i reseplaneraren

Allmänna resevillkor

Resevillkor

Allmänna resevillkor

Du reser alltid i mån av plats. Det går inte att reservera eller boka platser på Västtrafiks fordon. Det gäller även dig som reser med exempelvis barnvagn, rullator, rullstol, cykel eller hund. Västtrafik kan inte garantera sittplats eller plats ombord vid byte av linje.

Innan du stiger på måste du ta reda på vilken biljett som krävs för resan och om du behöver ha ett utskrivet giltighetskvitto med dig. Föraren är inte skyldig att vänta med att köra iväg tills giltig biljett är uppvisad.

Fordon som är i linjetrafik stannar bara vid en hållplats när du som står där tydligt visar att du vill resa med, eller när du som är ombord i god tid meddelar föraren att du vill stiga av. Finns stoppknappar ombord på fordonet används dessa för att meddela föraren att du vill stiga av vid nästa hållplats.

Fordon i linjetrafik får passera en hållplats utan att stanna för påstigning även då det finns personer som vill stiga på eller av ifall:

- Det är fullsatt.
- Trafikledningen har gett order om det.
- En person som står på hållplatsen och som vill stiga ombord uppträder på ett sådant sätt att det finns risk för störningar i ordningen eller säkerheten ombord (t.ex. om personen verkar påverkad eller har med sig ett fariigt föremål).
- Fordonet inte kan stanna på grund av händelser utanför Västtrafiks kontroll.

När fordonet stannar vid en ändhållplats ska alla resenärer stiga av. Föraren eller annan trafikpersonal har rätt att avvisa personer som inte stiger av.

Principer för ekonomisk reglering Öppen skollinje:

- Kommunen ska betala de direkta kostnaderna för skollinjerna
- **Beräknade** intäkter från skolkort dras av
- Intäkter från allmänresenärer som reser med linjen tillfaller kommunen.
- Efter årets slut stäms **Trafikkostnaderna** av och regleras mot verkligt utfall
- När kalkylen tas fram utgår den ifrån den totala skolkortskostnaden för kommunen, med hänsyn tagen till hur många skolelever som är knutna till den beställda skoltrafiken
- Skolkortsintäkten räknas upp årligen med Västtrafiks prisjustering, det vill säga - regleras ej med hänsyn till stämplingar på respektive linje
- Försäljningsomkostnaderna beräknas enbart på de publika färdbevisen
- Administrationsavgiften ligger fast, oberoende av tillköpets storlek
- Det tillkommer inga kostnader för "Trafiknära kostnader" (Vilket det gör vid tillköp)

Ekonomisk reglering öppen skollinje

Västtrafik agerar mellanhand och fakturerar kommunerna enligt nedan:

- Direkta trafikknaster (justeras årligen utifrån ett index) baserat på:
 - Uppdragskilometer och uppdragstimmar
- Försäljningsomknaster (5% av intäkter för allmänna biljetter (ej skolkort))
- Administrationskostnad (fast på 75 000 kr)
- Bedömd intäkt från skolkort
- Beräknade intäkter från övriga färdbevis
- VGR står för trafiknära utrustning dvs Betalsystem, Kundservice, tidtabeller osv (normalt 4 % av trafikknasten vid tillköp).

Samverkan

- Vid skollinjetrafik krävs tät dialog mellan trafikföretag, kommun och Västtrafik för leveransuppföljning och planering av trafik.
- Kommunen är ansvariga för att trafikbolaget får rätt planeringsförutsättningar inför varje nytt trafikår.
- Eftersom trafiken är öppen för allmänheten behöver Västtrafik involveras i samtliga beslut om förändringar i trafiken. Förändringar kräver längre framförhållning och är primärt styrda till Västtrafiks tidtabellsskiftet i augusti och december.

Fordon för skoltrafik – skollinje med buss

Skollinje

Öppen för allmänheten

- Enligt Västtrafiks standardkrav för linjebussar
- Krav på Låggolv
- Krav på Västtrafikdesign
- Krav på betal och realtidssystem

Fordonskrav basnivå

- Enligt Västtrafiks standardkrav

Miljökrav basnivå

- Enligt Västtrafiks standardkrav

Ålderskrav och fordonsreserv

- Enligt Västtrafiks standardkrav

Kommunens påverkansmöjlighet

- Kommunen bestämmer över trafikering och trafikeringsvolym (inom frivolymsramar) men förändringar är primärt styrda till tidtabellsskiften.
- Det finns begränsad möjlighet för kommunen att merutnyttja fordonen för transporter till andra skolaktiviteter då fordon och förare i vissa fall används till annan linjetrafik.

Vad krävs för att Västtrafik ska upphandla skoltrafik?

Vad krävs för att Västtrafik ska kunna upphandla skoltrafik på uppdrag av en kommun?

För att Västtrafik ska kunna upphandla skoltrafik på uppdrag av en kommun krävs uppdragsbekräftelse från kommunen (gäller både öppen och stängd trafik).

Öppen skollinje:

- Uppdragsbekräftelse avseende förstudie tecknas.
- Efter avslutad förstudie beslutar kommunen om man vill ge Västtrafik i uppdrag att upphandla öppen skollinje.
 - Om kommunen väljer att inte gå vidare faktureras kostnader för arbetet med förstudien.
 - Om kommunen väljer att gå vidare tecknas ett uppdragsavtal för upphandlingen mellan kommunen och Västtrafik.

Stängd skolskjuts

- Uppdragsbekräftelse avseende förstudie tecknas
 - Kostnaden för förstudien faktureras alltid kommunen.
- Efter avslutad förstudie beslutar kommunen om man vill ge Västtrafik i uppdrag att upphandla stängd skolskjuts.
 - Kostnaden för upphandling och etablering faktureras alltid kommunen.

**Hur går upphandlingen
till? Vad krävs av
kommunen? Tidplan mm**

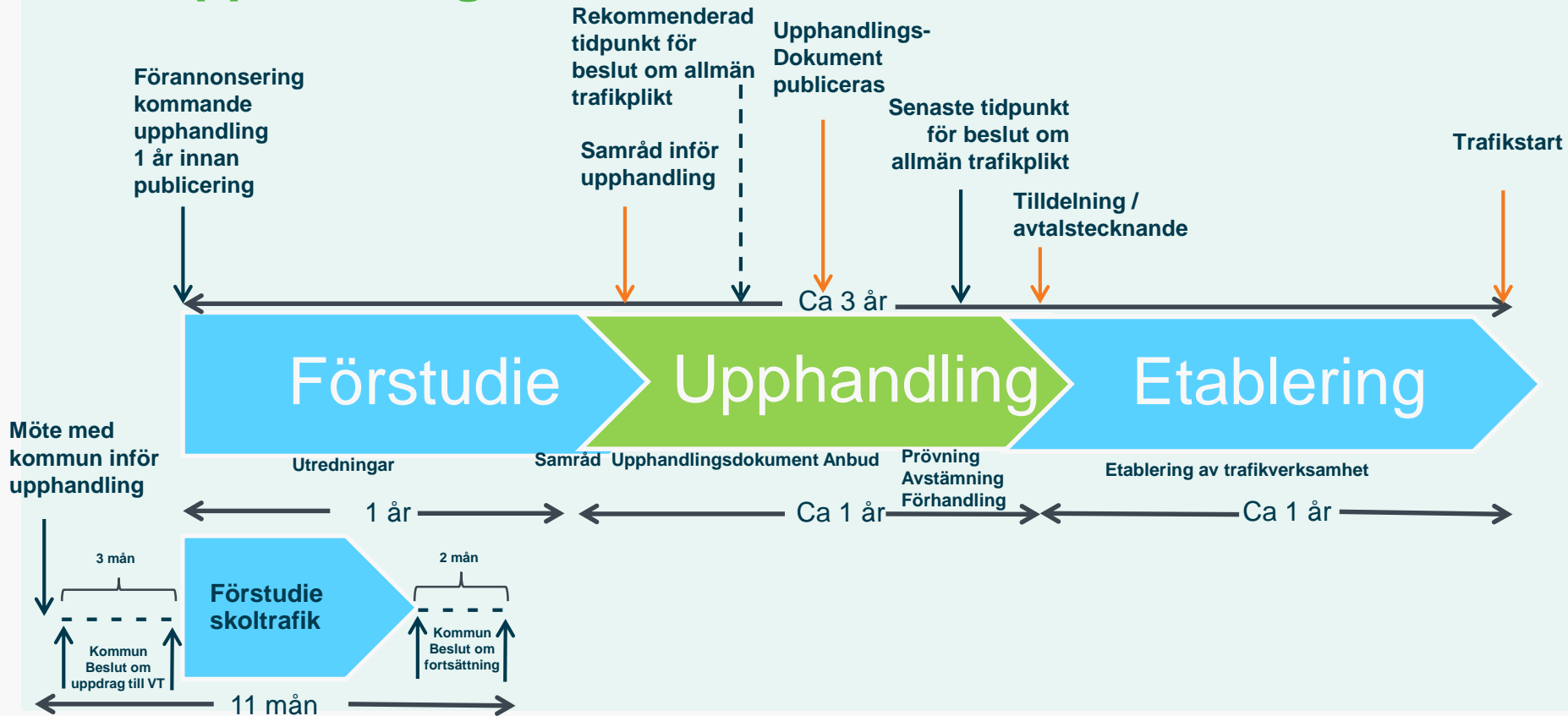
Upphandlingslag och sekretess

- **Upphandlingslagstiftning** . Skolskjuts upphandlas enligt LOU medan skollinjetrafik upphandlas enligt LUF. Om skolskjuts upphandlas som en del i en större upphandling kommer även skolskjuts att upphandlas enligt LUF.

En skillnad är att upphandling enligt LOU ofta begränsas till 4-åriga avtal medan LUF tillåter längre avtal.

- **Sekretess**. Kommunen har full insyn i och måste aktivt delta i förstudiearbetet. Under upphandlingen råder avtalssekretess, kommunens eventuella deltagande och insyn i upphandlingen avgörs under förstudiefasen. Kommunen deltar däremot alltid i dialog kring utformning av underlagen före publicering.

Trafikupphandling tidsaxel

Exempel på behov av underlag

Kommunen

- Vilka skolor – nu och framåt
- Ramtider
- Vägnät
- Antal elever
- Påstigningstid
- Restider
- Väntetider (max för olika barn?)
- Ev lokala förutsättningar
- Framtidsprognoser (årskullar, utbyggnadsplaner mm.)
- mm

Västtrafik

- Fordonskrav
- Linjenummer
- Hållplatser
- Detaljplanering till upphandlingsunderlaget
- Samtrafik
- mm

Nästa steg?

Nästa steg

- Ta reda på om ni vill gå vidare med en gemensam förstudie inför upphandling av skoltrafik
- Kontakta er samhällsutvecklare för förstudieavtal (inkl. pris)
- Uppdragsavtal för förstudie av skoltrafik påskrivet senast 31 mars
- Dialog med berörda kommuner kommer ske löpande under förstudierna (oavsett skoltrafik eller inte)

Frågor?

